

Fallstudie

Brand i livsmedelsindustri
– Bergstrands och Lindvalls
Kafferosteri

INNEHÅLL

Uppdrag.....	2
Bergstrands Kafferosteri – Göteborg.....	2
Företaget innan branden inträffade	3
Branden 25 september 2008.....	5
Förstörda värden	5
Avbrottstiden.....	5
Åtgärder under den kritiska perioden	6
Dagen efter.....	6
Information – internt och externt.....	7
Företagets erfarenheter.....	8
Varumärket.....	8
Framtiden.....	8
Försäkring.....	9
Sammanfattning – tre råd.....	9
Källförteckning.....	9
Brand på Lindvalls Kafferosteri i Uppsala 15 december 2011.....	10
Dagens Handel 15 december 2011	10
Lindvalls kaffe brann på förmiddagen 2011-12-15 10:06 Branden på Lindvalls kaffe i Uppsala är släckt. Som mest bekämpades branden av tre brandkårsstyrkor.	10
P4-Morgon Uppland	10
En märkligt solidarisk bransch.....	10

Uppdrag

Livsmedelsverket vill uppmärksamma företag i livsmedelsbranschen på värdet av att ha tänkt till innan en olycka händer. Att tänka innan och planera för "det värsta som kan hända oss" kan vara skillnaden mellan en incident och en avgörande katastrof. I planeringen ingår förebyggande åtgärder och försäkringsfrågor men också planer och åtgärder för hur företaget snabbt ska komma igång igen – kontinuitetsplaner.

Inget blir tydligare än exempel ur verkligheten och vi har därför besökt Bergstrands Kafferosteri AB i Göteborg som drabbats av "det som man inte trodde kunde hända" – en omfattande brand. Vi fick med oss goda råd som många kan ha nytta av.

Bergstrands Kafferosteri – Göteborg

Redan när man närmar sig Bergstrands Kafferosteri, alldeles efter att ha kört av Götaälvsbron kan man känna doften av kaffe. Ahh...! Väl inne i byggnaden genomsyrar doften hela atmosfären och vi undrar försynt om inte detta borde förmånsbeskattas.

Thomas och Claes Myrén driver tillsammans familjeföretaget som startades 1891 av brödernas farmors far Emil Bergstrand. Inledningsvis importerade man bara kaffet men 1934 köpte farfar Pontus företagets första rost och därmed var den verksamhet igång som man bedrivit till dags dato.

Som representanter för den senaste generationen har bröderna valt att föra in det de själva brinner mest för - nytänkande inom teknik, miljömedvetande och de senaste kaffetrenderna.

Familje- och entreprenörsandan känns så fort man kliver innanför dörrarna. Stämningen och samtalstonen är omisskännligt Göteborgsk och trivseln som kaffedoften sprider letar sig ända in i samarbetet.

Thomas har ansvaret för smak och doft - hjärtat i verksamheten - och blandar kaffesorter och rostningar för att det ska passa den svenska marknaden. Hans favoritblandning är mellanmörk och består av Guatemala, Indien, Colombia Santos pärl. Ett friskt och mycket fylligt kaffe med goda aromer, en balanserad blommig syra och blommig, örtig lite rökigt, jordig smak.

Fakta

- Företaget omsätter cirka 45 MSEK och har 15 anställda.
- Företaget importerar, rostar och säljer kaffe av olika slag.
- Kunder är kaffebutiker, hotell, restauranger och kaféer.
- Före branden; Produktion cirka 530 ton/år
Kapacitet cirka 880 ton/år
- Efter återuppbyggnaden Produktion cirka 550 ton/år
Kapacitet cirka 1 900 ton/år

Företaget innan branden inträffade

Thomas leder oss in i ett konferensrum som också är utställning och vi placerar oss på höga kaféstolar. På väggarna är kaffeburkar uppradade och på etiketterna är kaffesorten prydligt skriven. En bänk är fylld av äldre kaffemaskiner och en gammaldags kaffekvarn. Kontoret och den del vi sitter i skadades inte av branden och det bidrog till att korta avbrottstiden.

Efter att ha fått en rykande kopp kaffe börjar vi ställa våra frågor;

- *"Fanns det i företaget en god beredskap för bränder och olyckor, och vad bestod den beredskapen av?"*

"- Rostmästaren hos oss är lokalt brandskyddsansvarig och vi jobbar med SBA och gör egenkontroller regelbundet. Däremot fanns ingen dokumenterad beredskap. Vi har haft flera incidenter av mindre art, så kortare avbrott har vi haft tidigare, och därmed har vi också "övat". Det var dock en reaktiv beredskap, vi lärde av det som hänt, men någon egentlig proaktivitet kan man inte tala om.

Vi hade också anlitat brandserviceföretag och hade serviceavtal för skötsel och underhåll av brandskyddsutrustningen och utrymningsplaner bland annat. Men vi saknade till exempel brandlarm och sprinkler.”

” - *Var brandskyddsfrågor en ledningsfråga, och i så fall hur tog det sig uttryck?*”

” - Vi har en omvärldkoll och talar om vad som kan hända och tar upp detta i styrelsen 4-5 gånger per år, men en så omfattande brand som denna hade vi inte i tanke.

” - *Uppfyllede företaget kraven i LSO (Lagen om Skydd mot Olyckor)?*”

” - Det vet jag faktiskt inte, men antar det. Vi hade haft konsulter här som hjälpt oss med detta, så jag förutsätter det.”

” - *Fanns incidenthanteringssystem och andra systemstöd innan olyckan?*”

” - Jag håller koll på detta, och vi är certifierade genom Svenskt Sigill¹, som nog inte hantear brand så specifikt utan granskar hälso- och miljöfrågorna mer, men andra standarder eller certifieringar har vi inte genomgått för vi tycker inte att de är helt relevanta för vår verksamhet.

Så, nej, något regelrätt incidenthanteringssystem som också omfattar brand har vi inte. Vi är nog lite för små för ett sådant. Om vi skulle bli väsentligt större skulle vi säkert se över vilka övriga certifiering och vilket systemstöd vi skulle införa.”

” - *Var de kritiska processerna i verksamheten analyserade utifrån ett brandperspektiv?*”

” - För att vara beredda hade vi talat med våra konkurrenter Lindvalls Kaffe i Uppsala om att om något händer så skulle vi hjälpa varandra. Redan dagen efter gick första leveransen direkt upp till dem, men att säga att vi hade gjort en mer omfattande riskanalys vore överdrivet.”

Branden 25 september 2008

Förstörda värden

Totalt cirka 15 MSEK exklusive byggnadsskadorna. Byggnaden, som ägs av Bygg Göta, fick endast begränsade skador. Återställandet av maskinerierna kostade 11 MSEK, avbrottet cirka 2 MSEK därutöver cirka 2 MSEK i "smågrejor".

Avbrottstiden

Det tog 9 månader innan verksamheten var igång i egna lokaler igen. Under den tiden gick mycket kraft åt till skadan och produktutveckling och marknadsföring fick anstå. Så här berättar Thomas om natten då det brann;

Kl 02:40 på morgonen ringer vårt larmbolag;

" - Vi får utslag på en rörelsedekare på företaget. Ska vi skicka en bil?"

"- Ja, gör det!" svarar jag yrvaket.

Tio minuter senare ringer det igen. Väktaren har inte upptäckt något utanför huset och har gått in. Därinne känner han röklukt och ser flammor, och frågar;

" - Ska jag ringa brandkåren?"

"Jaa!" skriker jag och studsar upp ur sängen, får på mig kläder och kör in till jobbet.

Där möts jag av brandkåren som är på plats. De gör ett fantastiskt jobb och klarar precis att släcka elden innan det blir en övertändning. Den insatsen blev avgörande och räddade stora delar av byggnaden och bidrog till att vi hade ett kontor att gå till även efter branden. De människor jag mötte den natten, nattens hjältar, visste vad de sysslade med. Brandbefälet talade lugnade till mig och förklarade saker och ordnade med kontakter.

---

¹ <http://www.svensktsigill.se> Kontrollmärkning betyder att produktionen av varan kontrolleras av tredje part.

Åtgärder under den kritiska perioden

Några av de kontakttips jag fick var Arepa och EBE Skadeservice, två fantastiska saneringsfirmor. De förklarade för mig att det som jag trodde var en mindre brand och som jag tyckte bara hade bränt ner en liten del av produktionen, skulle ta minst ett halvår att återställa.

Kaffe brinner inte lätt! Det krävs väldigt hög värme. Jag trodde nog att fler maskiner klarat sig men syror och effekter av branden som inte syntes för ögat hade förstört allt. Det såg så bra ut när jag först tittade in i lokalerna, men det var fel, allt var förstört. När elkablar brinner utvecklas gaser och syror som angriper t o m rostfria kärl som vi hade. Jag kunde med blotta ögat se på hur allt oxiderade. Så snabbt gick det... Då brast det för mig! Jag sa till de brandmän som stod bredvid mig att nu MÅSTE jag skrika! Det var befriande - ett klassiskt primalskrik tömmer systemet och man kan tänka klarare.

Dagen efter

” - *Vet man något om brandorsaken?*”

” - Branden startade antagligen i en packlinje och spred sig till rostmaskinen, hjärtat i produktionen. Om man ser till hela produktionslokalen brann det i cirka 40 procent av den. Resten blev rejält rökskadad. De maskiner vilka inte brunnit började saneringsföretagen konservera på morgontimmarna.”

Thomas blir allvarlig;

” - Jag hade medvetet inte ringt till resten av personalen på företaget. Kaoset skulle nog blivit större då och de behövde sin sömn! Men vid sex tiden började jag sms:a min bror, Rostmästaren och vår dåvarande VD.

De kastade sig alla iväg hit så fort de såg meddelandet. Min bror ringde på vägen in. Han hoppades att jag hade skojar och skulle stå med champagne i dörren och fira en bra affär eller något annat värt att fira. Men icke - när vi fått kontakt skriker han ut i gräten: Har vi inte haft tillräckligt mycket skit!?! Det är inte rättvist!!

Vi har tur som har varandra min bror och jag! Det har hjälpt oss genom många kriser. Sedan har vi vår personal och vår VD vilka alla tog tag i de saker de kunde och klarade jobbet i kaoset. Vi hade ändå tur Det är inte rättvist!! hela vårt produktlager med kaffe och te klarade sig undan den hungriga elden, liksom kontoret. Puh!”

Thomas berättar nu engagerat och känslösamt om arbetsdagen efter:

” - Konkurrenter och människor i branschen ringde och undrade om de kunde hjälpa till. Vi är i en väldigt trevlig bransch på det sättet. Alla hjälper alla om det inträffar en olycka, men på marknaden kan vi vara arga konkurrenter. Redan dag ett styrde vi om leveranser av kaffe till Lindvalls i Uppsala. Utan deras hjälp, eller någon annan med den kapacitet som vi behövde, skulle det inte ha gått.”

” - *Vad var den enskilt svåraste frågan att hantera under krisen som följde?*”

” - Det är många mindre frågor - det går inte att välja ut någon enskild. Men det psykologiska är det jobbigaste. Ovissheten - hur mycket får vi från försäkringsbolaget till exempel. ..och allt annat som plötsligt är uppochner. Ingen kan föreställa sig känslan som inte varit där. Men rådet är - tro inte att världen går under - det gör den inte! Sätt igång och se till att få in ditt dagliga bröd.”

Information – internt och externt

” - *Av vem, hur och när informerades personalen?*”

” - Vi hade ett möte med personalen dagen efter (vi hade ju kontoret intakt) och förklarade att alla hade jobben kvar, och att vi nu alla får sätta axeln till för att snabbt komma igång. Så chocken blev inte så stor. Alla som var med då är med idag.”

” - *Hur informerades kunderna?*”

” - Vi ringde runt och undantagslöst möttes vi av empati och frågor om vi behövde hjälp. Det gällde både kunder och leverantörer. Men, det är klart, man får inte vara naiv - den första månaden är alla positiva och förstående, men när den månaden är över måste de själva lösa sina problem. Om vi haft ett längre avbrott hade vi haft ett betydligt större hack i omsättning och vinst. Som det nu blev så blev det inget hack över huvud taget. Hjälpen från Lindvalls

Kafferosteri i Uppsala var avgörande! Redan tre dagar efter fick vi leverans av nyrostat kaffe till vårt lager, och en månad senare hyrde vi ett litet rosteri på Importgatan två kilometer från våra lokaler, där vi i en liten rost kunde rosta 60 kg kaffe åt gången.”

Företagets erfarenheter

” - *Vilken är den enskilt viktigaste lärdomen från branden för dig?*”

” - Att en sådan här händelse tar väldigt hårt på psyket. Vi reagerar alla olika vid en olycka, men hur vet vi först när vi är där. Det är mentalt svårt att komma igen, men det går, och vi är nog starkare när det gäller det idag än före skadan.”

” - *Vad har förändrats i produktionen efter återuppbyggnaden?*”

” - Kapaciteten på vår anläggning har tredubblats. Vi satsade egna medel utöver försäkringsersättningarna och passade på att öka ordentligt. Det är det jag menade med att skadan inte bara var av ondo. Hade allt brunnit ner hade situationen varit en annan. Nu fick vi behålla kontoret och kunde fortsätta med kund- och leverantörskontakterna.”

Varumärket

” - *Hur har varumärket påverkats av branden?*”

” - Varken kunder eller leverantörer märkte av branden nämnvärt tack vare den snabba hjälpen vi fick av vår konkurrent Lindvalls Kafferosteri. Om varumärket påverkats alls så är det nog till det bättre. Mycket empati och omsorg kom vår väg när det hade hänt.”

Framtiden

” - *Vilka kritiska resurser och beroenden identifierades genom händelsen?*”

” - Som jag sa: Det som hände fanns inte på kartan! Idag är vi medvetna och vi har gått igenom vår produktion riskmässigt och anpassat skyddet efter det. Till exempel har vi idag sprinkler i kritiska delar av lokalerna - inte i hela, men det beror bara på att vi inte äger fastigheten.”

” - *Kan samma skada inträffa igen och i så fall skulle den få samma konsekvenser?*”

” - Helt säker kan man aldrig vara, men vi tror nog att vi är bättre rustade idag. Framför allt mentalt. Vi vet att vi kan klara av en sådan här situation. Om det skulle bli samma konsekvenser beror nog på en mängd faktorer som när på dygnet det inträffar, var (vi har ju delvis sprinklat idag), men för att svara på din fråga; Nej, jag tror vi skulle klara oss betydligt bättre!”

Försäkring

” - *Hur upplevde ni försäkringsbolagets agerande?*”

” - Redan nästa dag hade vi kontakt med bolaget Sveland och de sa att vi "gjorde allting rätt, så det är bara att fortsätta som ni gör". Vår dialog med dem var helt ok. Vi kom snabbt överens och bolaget skötte sig jättebra. Allt gick väldigt smidigt. Det berodde nog på att vi hade en bra och enkel försäkring.”

” - *Ser företagets försäkringsskydd annorlunda ut idag?*”

” - Nej, vi håller försäkringen aktuell, men det gjorde vi innan skadan också. Det är en mycket viktig sak för oss, vi har ju sett vilken nytta en rätt försäkring gör vid en skada.”

Sammanfattning – tre råd

” - *Vilka tre råd skulle du vilja dela med dig av till andra?*”

1. **Nätverket** – se till att ha ett levande kontaktnät av kollegor i din bransch. Utan det hade inte vårt företag funnits idag. Vår avbrottstid kortades till ett minimum genom hjälp av en konkurrent. Det är nog grunden i det ni kallar kontinuitetsplan.
2. **Försäkringen** - snåla inte in på den! Se till att ta höjd för nyvärdet och installationskostnaderna. Se till att avbrottsförsäkringen är rätt. Om vi hade haft en totalskada är 12 månaders avbrottstid i minsta laget.
3. Se till att ha ett bra **brandlarm, gärna sprinkler, och förebyggande skydd**. Det hade inte vi, så vi klarade oss med blotta förskräckelsen. Det var en rörelsedeckare i inbrottslarmet som reagerade på röken och därför gick larmet till larmcentralen.

Källförteckning

Thomas Myrén, Delägare/Produktionschef
Claes Myrén, Delägare/VD

Bergstrands Kafferosteri AB

Personliga intervjuer

Brand på Lindvalls Kafferosteri i Uppsala 15 december 2011

I samband med färdigställandet av denna rapport inträffade en ny brand. Denna gång i Lindvalls Kafferosteri, företaget som hjälpte Bergstrands 2008. Den här gången är det Berstrands Kafferosteri som stöttar storebror Lindvalls. Se nedanstående pressklipp.

Dagens Handel 15 december 2011

Lindvalls kaffe brann på förmiddagen

2011-12-15 10:06

**Branden på Lindvalls kaffe i Uppsala är släckt.
Som mest bekämpades branden av tre brandkårsstyrkor.**

Det var vid halvnotiden i morse som larmet gick om brand hos Lindvalls kaffe i centrala Uppsala.

Byggnaden utrymdes, delar av Kungsgatan och kvarteret intill spärrades av och rökutvecklingen var kraftig.

– Vi samlade personalen på gården direkt och räknade in alla så att alla var ute ur huset, säger vice vd **Niklas Wahlgren** till radions Upplandsnytt.

– Dagens handels utsände rapporterade stora trafikstörningar i och kring staden. Nu flyter trafiken på mer normalt igen. Det har nu visat sig att branden startade i rosteriet. Kontoret är intakt, förutom röklukt.

– Branden drabbar hjärtat av vårt företag och verksamheten, säger Niklas Wahlgren. Det blir mycket oro, och funderingar kring hur vi ska göra nu, rosta kaffe och packa. På något sätt måste vi ta hjälp. Våra kunder slutar inte dricka kaffe för att det börjar brinna hos oss...

P4-Morgon Uppland

P4-MORGON 16 DECEMBER 2011

En märkligt solidarisk bransch

När det brinner i ett rosteri, tar konkurrenterna över rostningen. Tills rosteriet har fixat sina grejer.

P4-Morgon pratade med Lindvalls kaffe med anledning av torsdagens rökutveckling, och imponerades av solidariteten kafferostare emellan.

Hör hela intervjun med Ulf Lindvall

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=323&artikel=4860670>